

PÖYTÄKIRJA

Julkaisufoorumin ohjausryhmän kokous

Aika: tiistai 16.4.2013 klo 10-13

Paikka: Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, Helsinki, sali 405

Läsnä:

Ilkka Niiniluoto (Tieteellisten seurain valtuuskunta), puheenjohtaja

Risto Heiskala (Tampereen yliopisto)

Mirja Iivonen (Suomen yliopistokirjastojen neuvosto)

Aura Korppi-Tommola (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Kaisa Miettinen (Jyväskylän yliopisto)

Tiina Onikki-Rantajääskö (Helsingin yliopisto)

Olli Poropudas (opetus- ja kulttuuriministeriö)

Hanna-Mari Puuska (CSC, Tuija Raaskan sijasta)

Professori Heimo Saarikko (Helsingin yliopisto)

Liisa Savunen (Suomen yliopistot UNIFI)

Janne Pölönen (Tieteellisten seurain valtuuskunta), sihteeri

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.10.

2. Ilmoitusasiat

- Opetus- ja kulttuuriministeriö on 8.3. asettanut rahoitusmallityöryhmän ajalle 15.3.-15.11.2013. Liisa Savunen on työryhmän jäsen. Olli Poropudas ja Janne Pölönen esittelivät 11.4. rahoitusmallityöryhmän kokouksessa muistiota, jossa on yliopistojen vuoden 2011 julkaisutietoihin perustuvia laskelmia Julkaisufoorumi-luokituksen vaikutuksesta sekä Julkaisufoorumiluokkien käyttöön liittyviä kehittämisevaihtoehtoja.
 - Ohjausryhmä pitää muistiossa esitettyä 1 kiintiön mallia, ositusta sekä ammatti- ja suurelle yleisölle suunnattujen julkaisujen huomioimista varten otettavina vaihtoehtoina. Erityisesti haluttiin välittää rahoitusmallityöryhmälle tiedoksi ohjausryhmän näkemys, että vertaisarvioimattomat tieteelliset julkaisut (julkaisutyypiluokka B) eivät ole verrattavissa vertaisarvioituihin julkaisuihin, joten ne voitaisiin poistaa rahoitusmallin tarkoittamista Julkaisufoorumin tason 1-3 julkaisuista.
- CSC käynnistää yhteistyössä TSV:n ja Kansalliskirjaston kanssa projektin ”Julkaisufoorumin tietoteknisten palvelujen kehittäminen”, jonka alaisuuteen on perustettu kolme työryhmää: 1. Julkaisukanavatietokanta-työryhmä; 2. Indikaattorityöryhmä; 3. Arviointisivusto-työryhmä.
- Suunnittelija on kutsuttu 14.5. esittelemään Julkaisufoorumia Norjan vastaavan järjestelmän tieteelliselle ohjausryhmälle. Samassa yhteydessä järjestetään Suomen, Norjan ja Tanskan julkaisukanavien luokittelua ja julkaisukanavaluetteloiden ylläpitoa käsittelevä kokous, johon on ministeriön edustajana kutsuttu Olli Poropudas.
- TSV:n Julkaisufoorumin ja julkaisupalveluiden sekä tiedekustantajien kanssa on perustettu työryhmä kehittämään tunnus vertaisarvioituille julkaisuille. Tämä ns. leimatyöryhmä kokoontui 9.4.
- Yhteistyössä TSV:n julkaisupalveluiden, Tutkimuseettisen neuvottelukunnan, yliopistokirjastojen ja Kansalliskirjaston kanssa suunnitellaan laadunarviointikäytäntöjä ja avointa saatavuutta koskeva kysely kotimaisille tiedekustantajille, ja valmistellaan esiselvitys kotimaisen tiedekustantamisen tilanteesta.

- Tukholmassa 23.-25.5.2013 kansainvälinen symposium aiheesta “Bibliometrics: Use and Abuse in the Review of Research Performance”.

3. Uusien panelistien valinta syksyllä 2013

Julkaisufoorumin arviointipaneelisiin valitaan syksyllä 2013 asiantuntijajäsenet kaudelle 2014-2016. Liitteessä 1 on alustava luonnos kirjeestä, jolla pyydetään yliopistoilta, valtion tutkimuslaitoksilta, tieteellisiltä seuroilta ja tiedeakatemoilta ehdotuksia paneelien jäseniksi, sekä kirjeen liitteeksi tuleva luettelo paneelien tieteen- ja tutkimusaloista. Ehdotukset pyydetään tekemään 13. syyskuuta 2013 mennessä Julkaisufoorumin verkkosivulla olevalla sähköisellä ehdotuslomakkeella.

Keskustelu:

- Pyyntökirjeessä tulee korostaa, että tieteellisen julkaisutoiminnan laadunarvioinnissa käytettävä Julkaisufoorumi-järjestelmä perustuu tiedeyhteisön itsensä asiantuntijapaneelien välityksellä tuottamaan tieteellisten julkaisukanavien tasoluokitukseen, jonka tarkoitus on kehittää julkaisutoiminnan laatua. Myös luokituksen yhteys rahoitusmalliin on syytä tuoda esiin.
- Pyyntökirjeessä on myös tähdennettävä, että paneelien jäsenet ovat asiantuntijatehtävässään tieteen- ja tutkimusalansa kansallisen tiedeyhteisön edustajia, joiden tehtävään kuuluu myös taustayhteisöjen konsultointi. Seuroja voidaan kehottaa esim. TSV:n jäsenkirjeen välityksellä aktiivisempaan yhteydenpitoon omaa alaansa edustavien paneelien/panelistien kanssa.
- Kaudelle 2014-2016 paneelisiin voidaan nimittää jäseniksi aiemmin panelisteina toimineita sekä uusia henkilöitä. Pyyntökirjeessä on syytä välttää nimitystä ”uudet” paneelit/panelistit, jotta ei synny virheellistä vaikutelmaa, että paneelisiin voidaan ehdottaa ja valita vain henkilöitä, jotka eivät ole aiemmin olleet paneelien jäseniä.
- Pyyntökirje yliopistoille, valtion tutkimuslaitoksille, tieteellisille seuroille ja tiedeakatemoille on parasta lähettää jo kesäkuussa, jotta organisaatioille jää riittävästi aikaa ehdotusten valmisteluun.
- Pyyntökirjeessä on syytä täsmentää valintaprosessia siten, että paneelien jäsenet valitsee ja nimittää tehtävään Julkaisufoorumin ohjausryhmä.
- Panelistien valinnassa tärkein tavoite on paneelien tieteen- ja tutkimusalojen mahdollisimman laaja kattavuus. Eri tutkimusorganisaatioiden edustavuuden osalta on syytä pyrkiä kiinnittämään huomiota siihen, että kussakin paneelissa olisi edustajia erityisesti niistä yliopistoista, joissa tehdään paljon alan tutkimusta. On myös tärkeää, että paneelisiin ehdotetaan ja nimitetään asiantuntijoiksi sekä miehiä että naisia.
- Jos vastuu paneelityöstä aiheutuvista matkakuluista on aina ehdottajan vastuulla, on vaarana, että seurat eivät uskalla tehdä ehdotuksia paneelien jäseniksi. Täsmennetään pyyntökirjettä siten, että panelistin taustaorganisaatio vastaa matkakuluista.
- Pyyntökirjeen liitteenä olevan paneelien tutkimusalaluettelon tarkoitus on varmistaa, että kaudelle 2014-2016 panelisteiksi valittavien henkilöiden asiantuntemus kattaa paneelien nykyiset vastuualueet riittävän laajasti. Pyydetään nykyisiä asiantuntijapaneeleita tarkistamaan oman paneelinsa osalta, onko tutkimusalaluettelossa puutteita, tai olisiko joitain siinä mainittuja tutkimusaloja tarkoituksenmukaista yhdistää/poistaa.

Päätökset:

- Puheenjohtaja ja suunnittelija viimeistelevät ehdotuspyyntökirjeen, joka lähetetään yliopistoille, valtion tutkimuslaitoksille, tieteellisille seuroille ja tiedeakatemoille kesäkuun aikana. Suunnittelija pyytää paneeleita tarkistamaan pyyntökirjeen liitteeksi tulevan paneelien tieteen- ja tutkimusalaluettelon.

4. Syksyn 2013 täydennysarviointi

Nykyiset paneelit suorittavat vuosittain järjestettävän liitteessä 1 tarkemmin kuvatun täydennysarvioinnin syksyllä 2013. Tasolle 1 voidaan lisätä ehdotussivun kautta ehdotettuja ja yliopistojen julkaisutiedoista tunnistettuja aikaisemmin arvioimattomia tieteellisiä julkaisukanavia, sekä syksyn 2012 täydennysarvioinnissa luokkaan Muut tunnistetut julkaisukanavat jääneitä lehtiä, sarjoja ja kirjakustantajia. Halutessaan paneelit voivat myös korjata yksittäisiä luokituksessa toteamiaan virheitä tasojen 2 ja 3 osalta vuoden 2011 kiintiöiden puitteissa. Paneelit saavat luettelon arvioitavana olevista julkaisukanavista sähköisen arviointisivuston kautta syyskuussa ja suorittavat arviointityönsä marraskuun loppuun mennessä. Paneeleille tarjotaan mahdollisuus järjestää paneelikokous marraskuussa. Uudet Julkaisufoorumin julkaisukanavatietokantaan päivitettyt luokitukset julkaistaan 15.12. mennessä.

Keskustelu:

- Suomen- ja ruotsinkielisten julkaisukanavien tason 2 luokittelun osalta ihmistieteiden paneelin puheenjohtajat päättivät syksyllä 2012, että tilannetta arvioidaan uudelleen seuraavan kerran vuoden 2014 arvioinnin yhteydessä. Syksyn 2013 täydennysarvioinnin yhteydessä paneelit voivat tehdä yksittäisiä korjauksia tasoluokituksiin, joten myös paneelien 17-23 puheenjohtajilla on halutessaan mahdollisuus yksittäisiin korjauksiin.
- Täydennysarviointiin on mahdollista ehdottaa lisättäväksi uusia julkaisukanavia 31.5. asti. Aikaraja käy ilmi Julkaisufoorumin verkkosivulta, minkä lisäksi täydennysarvioinnista voidaan tiedottaa TSV:n jäsensivustolla, Tieteessä tapahtuu -lehdessä, sekä yliopistotiedottajien sähköpostilistalla.
- Tavoite on, että CSC:n käynnistämä Julkaisufoorumin tietoteknisten palvelujen kehittäminen -projekti valmistaa syyskuun alkuun mennessä paneelien käyttöön tarkoitetun sähköisen arviointisivuston, jonka kautta paneelit voivat suorittaa vuoden 2013 täydennysarvioinnin. Jos arviointisivustoa ei ehditä valmistaa ajoissa, julkaisukanavaluettelot jaetaan paneeleille edellisen vuoden tapaan Excel-tiedostoina.
- Sähköinen julkaiseminen on helpottanut kyseenalaisten tieteellisten lehtien, konferenssien ja kirjakustantajien toimintaa, jossa tutkijoille annetaan ja tarjotaan julkaisutilaa maksua vastaan epämääräisin tieteellisin perustein. Ns. roskalehdet ja -kustantajat pyritään jatkossa tunnistamaan ja merkitsemään Julkaisufoorumin hakusivulle.

Päätökset:

- Toteutetaan syksyn täydennysarviointi esitetyn suunnitelman mukaisesti.

5. Leima vertaisarvioituille julkaisuille

Erityisesti kirjakustantajaluokittelun ongelmia ovat tieteelliseltä julkaisukanavalta edellytettävien laadunarviointikäytäntöjen vaihtelu ja riittämätön läpinäkyvyys, sekä tieteellisen julkaisutoiminnan erottaminen ammatti- ja suurelle yleisölle tarkoitetusta julkaisutoiminnasta. Kotimaisten kirjakustantajien kirjasarjojen luokittelun ohella ratkaisumalliksi on noussut esiin kirjakustantajien yksittäisille tieteellisille kirjoille antama leima. Konkreettisen esimerkin tarjoaa Belgian Flanderissa käytössä oleva kirjakustantajien yhdistyksen rekisteröimä liitteessä 1 kuvattu GPRC-leima.

Ajatus vertaisarvioituille kirjoille ja artikkeleille tarkoitetusta kansallisesta tunnuksesta sai myönteisen vastaanoton kirjakustantajien tapaamisessa TSV:llä 5.3.2013 ja TSV:llä yhteistyössä tiedekustantajien kanssa perustettu leimatyöryhmä kokoontui ensimmäisen kerran 9.4.2013. Työryhmä asetti kansallisen sekä kirjakustantajien että julkaisusarjojen käyttöön tarkoitetun tunnuksen osalta tavoitteeksi, että määritellään yhteiset tieteellisten

julkaisujen vertaisarviointia ja arviointiprosessin dokumentointia koskevat vähimmäisvaatimukset, mutta pyritään minimoimaan tunnuksen käytöstä tiedekustantajille aiheutuvaa hallinnollista työtä.

Keskustelu:

- Yksi mahdollisuus ratkaista kirjakustantajien luokitteluun liittyviä haasteita olisi velvoittaa tasolle 1 hyväksyttävät tieteellisiä kirjoja julkaisevat kustantajat erottamaan vertaisarvioinnin läpikäyvät julkaisut omiin ISSN-tunnuksella varustettuihin julkaisusarjoihin. Eri tieteenalojen julkaisutoimintaa ei kuitenkaan voida välttämättä yhdistää samoihin sarjoihin, ja ainakin osa kirjakustantajista pitää vertaisarvioituille julkaisuille tarkoitettua tunnusta sarjoittamista kannatettavampana vaihtoehtona.
- Vertaisarvioituille julkaisuille (erillisteoksille, kokoomateosartikkeleille ja lehtiartikkeleille) tarkoitettulla kansallisella tunnuksella voisi olla laajempi myönteinen vaikutus kotimaiseen tieteelliseen julkaisutoimintaan, mikä on Julkaisufoorumin keskeisiä tavoitteita. Lisäksi tunnus tukisi julkaisutiedonkeruuseen liittyvää julkaisutyypin määrittelyä yliopistoissa ja yliopistokirjastoissa. Erityisesti yliopistokirjastoissa joudutaan tekemään paljon työtä sen selvittämiseen, onko yksittäinen tieteelliseksi ilmoitettu kirja tai artikkeli vertaisarvioitu – tunnus poistaisi määrittelyyn liittyvää tulkinnanvaraisuutta kotimaisten julkaisujen osalta.
- Flanderin mallin mukaisen vertaisarvioituille julkaisuille tarkoitettua tunnuksen tarkoitus edistää laadunarvioinnin läpinäkyvyyttä ja yhtenäistää käytäntöjä on erittäin kannatettava, mutta pidettiin kohtuuttoman raskaana Flanderissa julkaisutiedonkeruuseen liittyvää tarkistusmenettelyä, jossa kirjakustantajat raportoivat vuosittain GPRC-leimalla merkittyjen kirjojen arviointiprosessia koskevat asiakirjat asiantuntijapaneelille, joka hyväksyy kriteerit täyttävät erillisteokset ja kokoomateosartikkelit lisättäväksi tieteellisten julkaisujen rekisteriin.
- Tunnuksen käyttö ei saisi muodostua tiedekustantajille hallinnollisesti liian raskaaksi. Tiedekustantajilta on kohtuullista edellyttää, että laadunarviointi tapahtuu standardien mukaisesti ja että arviointiprosessit dokumentoidaan säännöllisesti, mutta samalla tunnuksen käytön on perustuttava luottamukseen. Toisin sanoen, luotetaan että kirjakustantaja tai lehti merkitsee tunnuksella ne julkaisut, jotka ovat käyneet läpi standardin mukaisen arvioinnin.
- Kirjakustantajat ja lehdet tuottavat ja säilyttävät itsellään jokaisen tunnuksella merkityn vertaisarvioitun julkaisun osalta säännöllisen dokumentaation (arvioijat, lausunnot, jne.), joka ei ole julkinen, mutta joka tarpeen vaatiessa mahdollistaa tarkistuksen yksittäistapauksissa. Tieteellisten seurain valtuuskunta voisi rekisteröidä kansallisen tunnuksen, ja määrittää samalla tarkistusta koskevat menettelyt.
- TSV kouluttaa seuroja käyttämään Open Journal System –järjestelmää (OJS), joka toimii myös vertaisarvioinnin työkaluna. OJS tallentaa arviointiprosessiin liittyvät tiedot ja päivämäärät kattavasti (arvioijat ja lausunnot, kirjoittajan eri versiot, päätoimittajan versio, sähköpostiviestit).

6. Kotimaisten julkaisukanavien arviointikriteerien kehittäminen ja selkeyttäminen

Ohjausryhmän kokouksissa syksyllä 2012 käydyissä keskusteluissa on noussut esiin tarve A) tarkistaa kirjakustantajien luokittelun kriteereitä ja B) kehittää suomen- ja ruotsinkielisten julkaisukanavien luokitteluun tasolle 2 muodollisia ja yksiselitteisiä paneelirajat ylittäviä arviointikriteereitä (esim. vertaisarviointia koskevat tarkemmat määrittelyt ja/tai hylkäysprosentti). Kotimaisten julkaisukanavien osalta paneelien arviointityön ja tasoluokittelun tietopohjaa voidaan parantaa Flanderin esimerkin mukaisella vertaisarvioituille julkaisuille tarkoitettulla tunnuksella, jonka käyttö lisää arviointikäytäntöjen läpinäkyvyyttä ja tuottaa arviointiprosesseja koskevaa säännöllistä dokumentaatiota.

Alue- ja Ympäristötutkimuksen seura ja Suomen maantieteellinen seura ovat peräänkuuluttaneet suomen- ja ruotsinkielisten julkaisukanavien luokitteluun tasolle 2 selkeämpiä kriteereitä Julkaisufoorumin ohjausryhmälle osoittamassaan kirjeessä.

Keskustelu:

- Julkaisufoorumi-hankkeen ohjausryhmän 3.2.2012 tekemän päätöksen mukaisesti tasolle 2 voidaan luokitella suomen- tai ruotsinkielisiä johtavia tieteellisiä lehtiä ja sarjoja, jotka kattavat tieteenalansa suomalaisen yhteiskunnan, kulttuurin ja historian erityispiirteitä käsittelevää tutkimusta mahdollisimman laajasti. Tason 2 kriteereitä on kuitenkin tulkittava siten, että kaikkia kriteerit täyttäviä julkaisukanavia ei luokitella tasolle 2, vaan puheenjohtajat valitsevat tasolle 2 korkeatasoisimmat ja laaja-alaisimmat niistä lehdistä ja sarjoista, joiden käsittelemät tutkimuskysymykset kontekstualisoituvat vahvasti suomalaisen yhteiskunnan tai suomen- ja ruotsinkielisen kulttuurin piiriin. On syytä muistaa, että tasolle 1 on luokiteltu valtaosa ulkomaisista ja kotimaisista julkaisukanavista. Johtavalle tasolle 2 sijoittuu 20 % luokitukseen hyväksytyistä lehdistä ja sarjoista.
- Tason 2 perusteeksi ei riitä, että lehti tai sarja on alan johtava kotikielinen julkaisukanava. Etenkin jos lehti edustaa suhteellisen kapeaa tutkimusalaa, puheenjohtajien näkemys voi olla että alan tutkimusta voidaan julkaista laaja-alaisemmissa julkaisukanavissa. Ihmistieteiden paneelien puheenjohtajien tehtäväksi on annettu päättää suomen- ja ruotsinkielisten julkaisukanavien luokittelusta tasolle 2 konsensusratkaisulla, jotta yksittäisten paneelien sijasta puheenjohtajat voivat tarkastella luokitusta kokonaisuutena.
- Tason 2 kriteerit tulisi määrittää niin, että puheenjohtajien suorittamaan valintaan liittyvää tulkinnanvaraisuutta voitaisiin vähentää, ja selkeyttää suomen- ja ruotsinkielisten julkaisukanavien edellytykset saada tason 2 luokitus.
- Jo nyt lähes yhtä suuri osuus yliopistojen kotikielisistä ja englanninkielisistä ihmistieteiden alaan kuuluvista tieteellisistä julkaisuista sijoittuu tasolle 2. Suomen- ja ruotsinkielisiä julkaisukanavia ei siis voida määrättömästi lisätä tasolle 2. Tason 2 on oltava hyvin valikoiva, ja luokituksessa olisi pyrittävä eri tieteenalojen tutkimuskysymysten kansallisen painotuksen huomioivaan balanssiin kotimaisten ja kansainvälisten julkaisukanavien osalta. Ei saa olla helpompaa tuottaa tason 2 tieteellisiä julkaisuja suomeksi.
- Sekä kansainväliset julkaisukanavaluokitukset (Norja, Tanska, Australia, ERIH) että kansainväliset viittaustietokannat (WoS ja Scopus) kattavat heikosti juuri suomen- ja ruotsinkielisiä lehtiä ja sarjoja, joten näiden osalta ei ole käytettävissä vertailukelpoisia indikaattoreita. Näin ollen ”johtavan” tason 2 julkaisukanavan määrittely on haasteellista, ja perustuu objektiivisten indikaattoreiden puuttuessa vahvasti paneelien puheenjohtajien näkemykseen ja asiantuntemukseen.
- Johtavalle julkaisukanavalle tulisi olla kuvaavaa, että siinä julkaistaan tieteenalan parhaita kirjoituksia, ei että julkaisukanava toimii jatko-opiskelijoiden tieteellisen julkaisemisen harjoittelufoorumina.
- Tarjottujen ja/tai vertaisarvioitujen käsikirjoitusten hylkäysprosentti voisi kertoa toisaalta lehden tai sarjan asemasta kotimaisen tiedeyhteisön tieteellisenä julkaisukanavana, toisaalta vertaisarvioinnin vaativuudesta. Hylkäysprosentin käyttöön liittyy kuitenkin monia haasteita: luku on kohtuullisen helposti manipuloidavissa, laskentatapa tulisi olla tarkasti määriteltä, ja ollakseen vertailukelpoinen, tieto tulisi voida tuottaa luotettavasti. Hylkäysprosentti jättää pimentoon hylkäyspäätöstä usein seuraavan käsikirjoitusten kehitystyön. On myös tärkeää muistaa, että hylkäysprosentti ei kuvaa julkaistujen kirjoitusten laatua, mikä on tasoluokituksen keskeinen peruste, vaan se kertoo ainoastaan, kuinka suuresta joukosta käsikirjoitukset on valittu julkaistavaksi. Tuskin kuitenkaan voidaan luonnehtia johtavaksi julkaisukanavaa, joka julkaisee kaikki tarjotut käsikirjoitukset. Todettiin, että hylkäysprosentti, jos se voidaan tuottaa luotettavasti, voi olla

hyödyllinen tieto puheenjohtajien päätöksenteon tueksi. Vertaisarvioituille julkaisuille tarkoitettu tunnus ja sen edellyttämä arviointiprosessien säännöllinen dokumentointi voisi tuottaa hylkäysprosentin tuottamiseksi tarvittavan tietopohjan, ja leimatyöryhmässä voidaan kehittää hylkäysprosentin laskemista koskevat määritelmät.

- Tason 1 vähimmäisvaatimuksena voitaisiin edellyttää vertaisarvioituille julkaisuille tarkoitettun tunnuksen käyttöä kaikilta niiltä kotimaisilta kirjakustantajilta, jotka eivät erota vertaisarvioituja erillis- ja kokoomateoksia omiin ISSN-tunnuksella varustettuihin julkaisusarjoihin, tai jotka julkaisevat tieteellisiä kirjoja myös ISSN-tunnuksella varustettujen tieteellisten julkaisusarjojen ulkopuolella. Muille kotimaisille tieteellisten kirjojen kustantajille, samoin kuin tieteellisille lehdille, tunnuksen käyttö olisi Julkaisufoorumin näkökulmasta vapaaehtoista (joskin toivottavaa). Kansallista tunnusta käyttävien julkaisukanavien voitaisiin katsoa täyttävän Julkaisufoorumin tason 1 tieteelliselle julkaisukanavalle asetetut tieteellistä laadunarviointia koskevat vaatimukset. Muiden osalta tieteellistä laadunarviointia koskevien vaatimusten täyttymistä on harkittava tapauskohtaisesti. Tunnuksen käyttö ei yksin riitä tason 1 perusteeksi, vaan julkaisukanavan tulee täyttää myös muut tason 1 koskevat kriteerit.
- Harkitaan myös, että tasolle 2 voisivat olla ehdolla vain ne kotimaiset julkaisukanavat, jotka käyttävät vertaisarvioituille julkaisuille tarkoitettua tunnusta. Tunnuksen käyttö ei yksin riittäisi tason 2 perusteeksi, vaan julkaisukanavan tulisi täyttää myös muut tason 2 koskevat kriteerit.

Päätökset:

- Jatketaan suomen- ja ruotsinkielisten julkaisukanavien tason 2 kriteerien täsmentämistä seuraavassa kokouksessa.

7. Tasojen 1, 2 ja 3 osuuden määrittely paneeleissa lehtien ja sarjojen julkaisuvolyymien perusteella

Vuonna 2011 valmistuneessa luokituksessa kaikki paneelit ovat voineet nostaa tasoille 2 ja 3 yhtä suuren osan (20% ja 5%) paneelin lehti- ja sarjaluetteloon kuuluneista nimekkeistä. Koska toisilla aloilla julkaisutoiminta keskittyy voimakkaasti suuriin johtaviin kansainvälisiin julkaisukanaviin, tasoille 2 ja 3 luokitelluissa lehdissä ja sarjoissa ilmestyvien suomalaisten julkaisujen osuus muodostuu toisia aloja suuremmaksi. Ohjausryhmän kokouksessa 23.8.2012 asiasta käydyssä alustavassa periaatekeskustelussa todettiin, että eri tieteenalojen näkökulmasta tasapuolisempaan lopputulokseen voidaan päästä määrittämällä Norjan ja Tanskan esimerkin mukaisesti tasoille 2 ja 3 luokiteltavien lehtien ja sarjojen osuus paneeleissa lehtien ja sarjojen vuosittaisen julkaisuvolyymien perusteella. Tällöin tasolle 2 tai 3 luokiteltavien lehtien ja sarjojen yhteenlaskettu julkaisuvolyymi voi olla enintään 20 % kaikkien paneelin luetteloon kuuluvien lehtien ja sarjojen yhteenlasketusta julkaisuvolyymista. Tasoluokittelun kiintiöiden perusteena voidaan käyttää lehdissä ja sarjoissa ilmestyvien kaikkien julkaisujen volyyymiä (maailman tuotanto) tai suomalaisten julkaisujen volyyymiä (kansallinen tuotanto).

Keskustelu:

- Tasolle 2 sijoittuvien julkaisujen (siis yksittäisten artikkelien ja kirjojen) osuudessa havaittavat tieteenaloittaiset vaihtelut voidaan nähdä yhtäältä epäoikeudenmukaisina, toisaalta toiset tieteenalat voivat oikeasti menestyä paremmin esimerkiksi kansainvälisessä vertailussa. Keskeinen kysymys on, missä määrin korkeampi tason 2 julkaisujen osuus johtuu tieteenalojen julkaisutoiminnan todellisista laatueroista, ja missä määrin korkeampi tason 2 julkaisujen osuus on seurausta luokitusteknisistä syistä (paneelien tason 2 lehtien ja sarjojen osuuden määrittelyssä ei ole huomioitu lehden tai sarjan kokoa). Suomen, Tanskan

ja Norjan luokitusten soveltaminen suomalaisten yliopistojen vuoden 2011 julkaisuihin antaa perusteita ajatella, että havaitut tieteenalojen väliset vaihtelut selittyvät sekä julkaisutoiminnan korkealla kansainvälisellä tasolla että luokitusteknisillä syillä. Myös Tanskan ja Norjan julkaisuvolyymiin perustuvien luokitusten mukaan suomalaisten tason 2 julkaisujen osuus vaihtelee jonkin verran paneelialoittain, mikä voi heijastaa todellisia tasoeroja, mutta kokonaisuutena lopputulos on eri päätiiteenalojen näkökulmasta suhteellisen tasapuolinen. Julkaisufoorumi-luokitus puolestaan tuottaa sekä paneelialoittaisia eroja, että huomattavasti korkeampia tason 2 osuuksia luonnon- ja lääketieteissä, mikä näyttäisi olevan seurausta siitä, että tason 2 osuuden (20 %) määrittelyssä ei ole huomioitu julkaisuvolyymiä.

- Norjassa on tason 2 lehtien ja sarjojen luokittelussa tähdätty siihen, että kaikilla tieteenaloilla lähes sama osuus (noin 20 %) norjalaisista julkaisuista päättyy tasolle 2. Myös Julkaisufoorumissa olisi mahdollista käyttää suomalaisten julkaisujen lukumäärää lehtien ja sarjojen tason 2 osuuden määrittelyn perusteena. Tällöin paneelin tasolle 2 nostamissa lehdissä ja sarjoissa ilmestyvien suomalaisten julkaisujen osuus ei saisi ylittää 20 % paneelin luetteloon kuuluvissa lehdissä ja sarjoissa vuosittain ilmestyvien suomalaisten julkaisujen kokonaismäärästä. Normittaminen samoihin prosenttilukuihin suomalaisten julkaisujen osalta ei kuitenkaan salli tieteenalojen tieteellisen julkaisutoiminnan kansainvälisestä tasosta johtuvia eroja, vaan kaikki tieteenalat pakotetaan luokitusta säätämällä täsmälleen samaan lopputulokseen. Lisäksi menettely olisi ankara ihmistieteissä tärkeille kotimaisille julkaisukanaville, joissa ilmestyy vuosittain suhteellisen suuri määrä suomalaisia julkaisuja. Kansallisesti tärkeillä aloilla ei olisi varaa luokitella tasolle 2 kotimaisia lehtiä ja sarjoja, koska ne veisivät huomattavan suuren osan paneelin tason 2 kiintiöstä.
- Jos siirrytään käyttämään julkaisuvolyymiä lehtien ja sarjojen tason 2 osuuden määrittelyssä, lehtien ja sarjojen kokonaisjulkaisumäärää pidettiin suomalaisten julkaisujen lukumäärää kannatettavampana vaihtoehtona. Tällöin paneelin tasolle 2 nostamissa lehdissä ja sarjoissa ilmestyvien kaikkien tieteellisten julkaisujen (mukaan lukien suomalaiset julkaisut) osuus ei saisi ylittää 20 % paneelin luetteloon kuuluvissa lehdissä ja sarjoissa vuosittain ilmestyvien tieteellisten julkaisujen kokonaismäärästä. Tämä vaihtoehto ottaa huomioon julkaisukanavien koon (eli lehti, joka julkaisee vuosittain 1000 tieteellistä artikkelia vie suuremman osan paneelin tason 2 kiintiöstä kuin lehti, joka julkaisee vuosittain 10 artikkelia), mikä tasoittaa päätiiteenaloittaisia eroja tason 2 julkaisujen osalta mutta sallii tieteenalojen välisiä esim. julkaisutoiminnan kansainvälisestä tasosta johtuvia eroja. Tämä vaihtoehto antaa myös mahdollisuuden luokitella tasolle 2 johtavia kotimaisia julkaisukanavia.
- Alustavan arvion mukaan julkaisuvolyymitietoja saadaan käytettävissä olevista tietolähteistä (Journal Citation Reports, Scimago Journal & Country Rank-sivusto, Tanskan arvioinnissa tuotetut julkaisuvolyymitiedot) vähintään 82 % Julkaisufoorumissa luokitelluista lehdistä ja sarjoista. Puutteita on etenkin luokkaan ”muut tieteelliset julkaisukanavat”, konferenssien, sekä tasoille 1 luokiteltujen kotimaisten lehtien ja sarjojen osalta. Julkaisufoorumin tietoteknisten palvelujen kehittäminen –projektin indikaattorityöryhmässä on tarkoitus selvittää Web of Science ja Scopus raakadatan kattavuutta ja hyödyntämistä julkaisuvolyymitietojen laskemiseen. Puuttuville julkaisukanaville julkaisuvolyymitiedot on selvitettävä manuaalisesti tai laskettava tiedossa oleviin julkaisuvolyymitietoihin perustuva arvio. Jatkossa kotimaisten julkaisukanavien julkaisuvolyymitietoja voidaan saada Arto-tietokannasta ja/tai selvittää tiedekustantajille suunnatulla kyselyllä. Julkaisuvolyymien laskennassa tulee ottaa huomioon vaihtelu, eli käytetään kolmen vuoden keskiarvoja.

- Yksi keino vähentää luokituksen tuottamien tieteenaloittaisten erojen merkitystä olisi kiintiöidä rahoitusmalliin päätieteenaloille omat perusrahoitusosuudet, mutta tämä vaihtoehto ei ole ollut esillä.
- On edelleen pidettävä selvästi erillään rahoitusmallityöryhmän työ, jossa päähuomio kiinnittyy rahoituksen jakautumiseen yliopistojen välillä, ja Julkaisufoorumin työ, jossa lähtökohta on tieteenalojen tasapuolinen kohtelu. Olisi kuitenkin tärkeätä, että toisiinsa liittyviä toimintoja tehdään koordinoitusti. Liisa Savunen on jäsenenä molemmissa ryhmissä.

Päätökset:

- Jatketaan julkaisuvolyymien hyödyntämiseen luokitusperusteena liittyvää selvitystyötä ja käsitellään asiaa seuraavassa kokouksessa.

8. Yhteistyö Norjan ja Tanskan kanssa

Steinar Johannessen Norjan opetus- ja tiedeministeriöstä järjestää Bergenissä 14.5. Norjan, Tanskan ja Suomen julkaisukanavien tasoluokitukselta vastaavien tahojen tapaamisen, jonka yhteydessä on tarkoitus käsitellä julkaisukanavien tasoluokitteluun ja julkaisukanavaluetteloiden ylläpitoon liittyvää yhteistyötä. Esitetään yhteistyötä ainakin seuraavilla osa-alueilla:

1. Julkaisukanavaluetteloiden ylläpito
2. Viittausindikaattoreita koskeva kehitystyö
3. Tunnus vertaisarvioituille julkaisuille
4. Tieteellisen julkaisutoiminnan vertailu

9. Seuraava kokous

Sovittiin, että seuraava kokous järjestetään tiistaina 1. lokakuuta 2013 klo 10-13.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.05.

Mirja Iivonen ilmoitti jäävänsä eläkkeelle 1. syyskuuta alkaen, SYN ilmoittaa uuden edustajan nimen ja yhteystiedot suunnittelijalle.

Toimeksi saaneena,
 Janne Pölönen
 Suunnittelija, Julkaisufoorumi
 Puh. (09) 2286 9246 tai (044) 346 9491
 Sähköposti: janne.polonen@tsv.fi
 Tieteellisten seurain valtuuskunta
 Mariankatu 5, 00170 Helsinki

LIITE 1

SISÄLLYSLUETTELO

1. UUSIEN PANELISTIEN VALINTA SYKSYLLÄ 2013
2. VUODEN 2013 TÄYDENNYSARVIOINTI
3. LEIMA VERTAISARVIOIDUILLE JULKAISUILLE

1. UUSIEN PANELISTIEN VALINTA SYKSYLLÄ 2013

Päivityssuunnitelman mukaan Julkaisufoorumin arviointipaneelisiin valitaan syksyllä 2013 uudet asiantuntijajäsenet kaudelle 2014-2016. Nykyiset vuonna 2010 valitut paneelit suorittavat vielä syksyn 2013 täydennysarviointin. Uudet paneelit aloittavat työnsä 2014, jolloin kaikki tasoluokitukset arvioidaan uudelleen, ja suorittavat täydennysarviointit vuosina 2015 ja 2016.

Uusien paneelien valinnassa voidaan noudattaa samaa menettelyä kuin vuonna 2010, eli Tieteellisten seuran valtuuskunta lähettää yliopistoille, valtion tutkimuslaitoksille, tieteellisille seuroille ja tiedeakatemoille pyynnön ehdottaa asiantuntijajäseniä Julkaisufoorumin arviointipaneelisiin. Pyyntökirje lähetetään elokuussa ja ehdotukset pyydetään tekemään esim. 13. syyskuuta 2013 mennessä (alustava luonnos kirjeestä on tämän liitteen sivulla 2 kohdassa 1.1).

Vuonna 2010 ehdotukset pyydettiin lähettämään sähköpostilla Julkaisufoorumin sihteeristölle. Vuonna 2013 on tarkoitus ottaa käyttöön Julkaisufoorumin verkkosivulla oleva sähköinen ehdotuslomake, johon merkitään jokaisen ehdotetun henkilön nimi, oppiarvo, asema, organisaatio, sähköpostiosoite, puhelinnumero, sekä paneeli ja 1-5 tutkimusalaa, joiden asiantuntijaksi häntä esitetään. Vuonna 2010 pyyntökirjeen liitteenä oli luettelo 23 arviointipaneeliin kuuluvista tieteen- ja tutkimusaloista.

Paneelilajiaan taustalla on Tieteenalaluokitusryhmän Julkaisufoorumi-hanketta varten valmistelema ehdotus, jossa 251 ISI Web of Science (WoS) -tieteenalaluokkaa oli sijoitettu vuonna 2010 vahvistetun kansallisen tieteenalaluokituksen 66 alatieteenalalle, ja pitkälti alatieteenalajakoa noudattaen edelleen 55 paneeliin. TSV:n hallituksen antaman ohjeen mukaisesti Julkaisufoorumi-hankkeelle nimitetty ohjausryhmä tiivistä ehdotettua paneelijakoa yhdistämällä alatieteenaloja ja hyväksyi lopulta nykyisen 23 paneelia käsittävän paneelijaon.

Pyyntökirjeen liitteenä olleessa luettelossa on listattu 23 paneelia, näiden alle sijoittuvat alatieteenalat, ja alatieteenalojen käsittämät tutkimusalat

(http://raketti.csc.fi/paattyneet/jure/tyoryhmat/OKM_tieteenalaluokitus).

Tutkimusalaluettelo täydennettiin sekä Suomen Akatemian vuoden 2010 tutkimusalaluokituksella (http://www.aka.fi/fi/A/Tutkijalle/Hakeminen/Hakuohjeet_/Tutkimusalaluokitus/), sekä muutamilla Tieteenalaluokitusryhmän ja Julkaisufoorumi-hankkeen ohjausryhmän tekemillä lisäyksillä. Vuonna 2010 valitut paneelit tekivät joitain tutkimusalasiirtoja (nykytilannetta vastaavaksi päivitetty luettelo on tämän liitteen sivuilla 3-7).

1.1 Luonnos ehdotuspyyntökirjeeksi

Arvoisa vastaanottaja,

Julkaisufoorumi toimii Tieteellisten seurain valtuuskunnassa ja sen tehtävä on toteuttaa, ylläpitää ja kehittää vuonna 2011 valmistunutta tieteellisten lehtien, julkaisusarjojen ja kirjakustantajien tasoluokitusta. Julkaisufoorumi-luokitus kattaa kaikki tieteenalat ja käsittää yli 23 500 kotimaista ja ulkomaista tieteellistä lehteä, sarjaa ja kirjakustantajaa. Luokituksen on tarkoitus toimia yliopistojen tieteellisen julkaisuutuotannon laadun indikaattorina opetus- ja kulttuuriministeriön käyttämässä yliopistojen valtionrahoitusmallissa vuodesta 2015 lähtien.

Julkaisufoorumien tasoluokituksista päättävät 23 tieteenaloittaisen arviointipaneelin asiantuntijajäsenet. Paneelien asettamisesta ja työn valvonnasta vastaa ohjausryhmä, jossa on TSV:n, OKM:n, Suomen yliopistot UNIFIn, Suomen Akatemian, Suomen yliopistokirjastojen neuvoston, Kansalliskirjaston, CSC – Tieteen tietotekniikan keskuksen, ja eri päätieteenalojen edustajia. TSV:n hallituksen keväällä 2012 nimittämän ohjausryhmän puheenjohtajana on valtuuskunnan puheenjohtaja, kansleri Ilkka Niiniluoto, ja varapuheenjohtajana UNIFIn edustaja, rehtori Matti Manninen.

Julkaisufoorumin päivityssuunnitelman mukaisesti arviointipaneelisiin valitaan syksyllä 2013 uudet asiantuntijajäsenet kaudelle 2014-2016. Uudet paneelit aloittavat työnsä vuonna 2014, jonka aikana suoritetaan ensimmäinen kaikkien Julkaisufoorumissa arvioitujen julkaisukanavien tasoluokitusten uudelleenarviointi, joka tapahtuu säännöllisesti kolmen vuoden välein. Vuosina 2015 ja 2016 paneelit suorittavat päivityssuunnitelman mukaiset täydennysarviointit, joiden yhteydessä luokitukseen voidaan lisätä aikaisemmin arvioimattomia julkaisukanavia.

Ohjausryhmä pyytää yliopistoilta, tiedeakatemoilta ja tieteellisiltä seuroilta sekä valtion tutkimuslaitoksilta ehdotuksia paneelien jäseniksi. Ehdotettavilla henkilöillä tulee olla kokemusta tutkimustyöstä, tieteellisestä julkaisuutoiminnasta ja tutkimuksen arvioinnista. Jäseniä valittaessa pyritään ensisijaisesti kattamaan paneelien tieteenalat, ja mahdollisuuksien mukaan kiinnitetään huomiota sukupuolten ja tutkimusorganisaatioiden edustukseen paneeleissa. Ehdottavan tahon vastuulla on varmistaa henkilön suostumus paneelityöhön ja vastata paneelikokousten matkakuluista. Paneelien kokoukset järjestetään Tieteiden talolla Helsingissä.

Ehdotuksia voi tehdä osoitteessa www.tsv.fi/julkaisufoorumi/paneelit2013 sähköisellä lomakkeella perjantaihin 13.9. mennessä. Jokaisen ehdotettavan henkilön osalta tulee ilmoittaa etunimi, sukunimi, oppiarvo, asema, organisaatio, sähköpostiosoite, puhelinnumero, sekä paneeli ja 1-5 tutkimusalaa joiden asiantuntijaksi häntä esitetään (liitteenä paneelikohtainen tieteenalaluettelo). Paneelien tieteenalajako palautuu Tilastokeskuksen käyttämään luokitukseen sekä OECD FOS -luokitukseen. Ehdotuksia voi tehdä yhteen tai useampaan paneeliin, ja samaa henkilöä voi ehdottaa useampaan kuin yhteen paneeliin. Paneelisiin pyydetään ehdottamaan sekä naisia että miehiä.

Julkaisufoorumin ohjausryhmän puolesta,

Ilkka Niiniluoto
Ohjausryhmän puheenjohtaja

Janne Pölönen
Julkaisufoorumin suunnittelija

1.2 Luettelo 23 arviointipaneeliin kuuluvista tieteen- ja tutkimusaloista

1 Matematiikka ja tilastotiede

111 Matematiikka

- Puhdas matematiikka
- Soveltava matematiikka
- Todennäköisyyslaskenta

112 Tilastotiede

2 Tietojenkäsittely ja informaatiotieteet

113 Tietojenkäsittelyoppi ja informaatiotieteet

- Tietojenkäsittelyoppi
- Laskennallinen data-analyysi
- Ohjelmistotekniikka, käyttöjärjestelmät, ihminen-kone -vuorovaikutus
- Teoreettinen tietojenkäsittelytiede
- Tietojärjestelmätiede
- Informaatiotieteet
- Bioinformatiikka

3 Fysiikka, avaruustieteet ja tähtitiede

114 Fysiikka

- Atomi- ja molekyyli-fysiikka
- Kemiallinen fysiikka
- Tiiviin aineen fysiikka
- Hiukkasten ja kenttien fysiikka
- Ydin-fysiikka
- Nestefysiikka ja plasmafysiikka, pintafysiikka
- Optiikka, laser- ja kvantti-optiikka
- Akustiikka
- Biologinen ja pehmeän aineen fysiikka

115 Avaruustieteet ja tähtitiede

- Avaruusfysiikka
- Auringon, tähtien ja tähtienvälisen aineen fysiikka
- Aurinkokunnan fysiikka ja planeettatutkimus
- Linnunrata, galaksit ja kosmologia

221 Nanoteknologia

- Nanomateriaalit
- Nanoprosessit

4 Kemia

116 Kemia

- Orgaaninen kemia
- Epäorgaaninen kemia
- Säteilykemia
- Fysikaalinen kemia
- Polymeeritiede
- Sähkökemia
- Kolloidikemia
- Analyttinen kemia

5 Geotieteet ja ympäristötieteet

117 Maantiede ja ympäristötieteet

- Monitieteelliset geotieteet
- Minerologia
- Paleontologia
- Geokemia ja geofysiikka
- Luonnonmaantiede
- Geologia
- Vulkanologia
- Ekotoksikologia ja ympäristövaikutukset
- Ympäristön tutkimus
- Meteorologia ja ilmakehätieteet
- Ilmastotutkimus
- Oseanografia, hydrologia, vesivarat
- Geoinformatiikka
- Kaukokartoitus

6 Biotieteet I

118 Biotieteet

- Teoreettinen biologia
- Matemaattinen biologia
- Termobiologia
- Kryobiologia
- Biologinen rytmi
- Evoluutiobiologia
- Käyttäytymistieteen alan biologia
- Eläintiede
- Ornitologia
- Hyönteistiede
- Meribiologia
- Makeanveden biologia
- Limnologia
- Ekologia
- Biodiversiteetin suojelu
- Mykologia
- Kasvibiologia

7 Biotieteet II

118 Biotieteet

- Solubiologia
- Mikrobiologia
- Virologia
- Biokemia ja molekyylibiologia
- Biokemian tutkimusmenetelmät
- Genetiikka ja perinnöllisyystiede
- Lisäntymisen biologia
- Kehitysbiologia
- Systeemibiologia, bioinformatiikka
- Andrologia

219 Ympäristön bioteknologia

- Ympäristöbiotekniikka
- Bioremediaatio
- Diagnostiset biotekniikat ympäristönhallinnassa
- Ympäristöbiotekniikan etiikka

220 Teollinen bioteknologia

- Teollinen biotekniikka
- Bioprosessoinnin tekniikat
- Biotuotteet
- Biomateriaalit

8 Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka, kone- ja valmistustekniikka

212 Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka

- Rakennustekniikka
- Rakennesuunnittelu
- Kunnallis- ja rakennetekniikka
- Kuljetustekniikka
- Geotekniikka
- Rakentamistalous
- Yhdyskuntatekniikka

214 Kone- ja valmistustekniikka

- Konetekniikka
- Teknillinen mekaniikka
- Termodynamiikka
- Avaruus- ja ilmailutekniikka
- Ydinvoimatekniikka
- Audiotekniikka, luotettavuusanalyysi
- Laivanrakennus
- Merialukset
- Meritekniikka

9 Sähkö- ja automaatiotekniikka, tieto- ja tietoliikennetekniikka

213 Sähkötekniikka, automaatiotekniikka, tietotekniikka

- Sähkö- ja automaatiotekniikka
- Robotiikka ja automaattinen hallinta

- Automaatio- ja hallintojärjestelmät
- Tietoliikennetekniikka ja -järjestelmät
- Tietoliikenne
- Tietokonelaitteistot ja järjestelmäarkkitehtuuri
- Elektroniikka
- Signaalinkäsittely

10 Teknillinen kemia, materiaalitekniikka ja ympäristötekniikka

215 Teknillinen kemia, kemian prosessitekniikka

- Kemian laitetekniikka
- Kemian prosessitekniikka
- Biomassan jalostustekniikka
- Laitetekniikka
- Prosessien ohjaus ja säätötekniikka

216 Materiaalitekniikka

- Materiaalitekniikka
- Keramiikka
- Pinnoitteet ja kalvot
- Komposiitit
- Paperi ja puu
- Tekstiilit, synteettiset väriaineet, värit ja kuidut
- Funktionaaliset materiaalit, puolijohteet
- Metallit

218 Ympäristötekniikka

- Ympäristötekniikka ja teknillinen geologia
- Geotekniikka
- Petrokemian tekniikka
- Energia ja polttoaineet
- Teolliset prosessit
- Sähkövoimatekniikka
- Kaivostoiminta ja mineraalien käsittely

11 Lääketieteen tekniikka, bioteknologia ja peruslääketieteet

217 Lääketieteen tekniikka

- Lääketieteen tekniikka
- Lääketieteellinen laboratoriotekniikka
- Laboratorionäytteiden analyysi, diagnostiset tekniikat

311 Peruslääketieteet

- Anatomia ja morfologia
- Ihmisen genetiikka
- Immunologia
- Neurotieteet, psykofysiologia
- Fysiologia, sytologia
- Patologia
- Biofysiikka

- Trooppinen lääketiede, parasitologia, infektioaudit, epidemiologia

317 Farmasia

- Toksikologia
- Lääkeainekemia
- Farmakologia

318 Lääketieteellinen bioteknologia

- Terveyden biotieteet
- Solujen, kudosten, elinten tai koko elimistön manipulointiin liittyvät teknologiat
- DNA:n, proteiinien ja entsyymien toiminnan tunnistusteknologiat
- Geenidiagnostiikka, farmakogenomiikka, geenihoito
- Biomateriaalit
- Lääketieteellisen biotekniikan etiikka

12 Kliiniset lääketieteet I

312 Kliiniset lääketieteet

- Sydän- ja verenkiertojärjestelmä
- Ääreisverenkierron sairaudet
- Hematologia
- Hengityselimet
- Iho- ja sukupuolitautioppi
- Allergiat
- Reumatologia
- Endokrinologia ja aineenvaihdunta
- Diabetes
- Hormonit
- Gastroenterologia ja hepatologia
- Urologia ja nefrologia
- Onkologia
- Geriatria ja gerontologia
- Yleislääketiede ja sisätautioppi
- Integroiva ja täydentävä lääketiede
- Muut kliinisen lääketieteen alueet

13 Kliiniset lääketieteet II ja hammaslääketieteet

312 Kliiniset lääketieteet

- Synnytysoppi ja gynekologia
- Lastentautioppi
- Akuutti- ja ensihoito
- Anestesiologia
- Ortopedia
- Kirurgia
- Radiologia
- Isotooppilääketiede
- Lääketieteellinen kuvantaminen
- Elinsiirrot
- Silmätautioppi
- Korva-, nenä- ja kurkkutautioppi

- Psykiatria
- Kliininen neurologia

313 Hammaslääketieteet

- Suukirurgia- ja lääketiede

14 Terveystieteet ja muut lääketieteet

314 Terveystieteet

- Ravitsemustiede, ruokavalio-oppi
- Kansanterveys ja ympäristöterveys
- Työterveyshuolto
- Yhteiskunnalliset biolääketieteet, perhesuunnittelu, seksuaaliterveys, psyko-onkologia, biolääketieteellisen tutkimuksen poliittiset ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- Lääketieteen etiikka
- Päihdyttävien aineiden väärinkäyttö

319 Muut lääketieteet

- Oikeuslääketiede

315 Liikuntatiede

316 Hoitotiede

- Terveydenhuolto-oppi ja -palvelut, sairaalahallinto, terveydenhuollon rahoitus
- Terveyspolitiikka ja -palvelut
- Sairaanhoito

15 Maatalous- ja metsätieteet

411 Maa- ja metsätaloustieteet

- Maatalous
- Metsätalous
- Kalatalous
- Maaperätiede
- Puutarhatalous
- Viininviljely
- Maataloustiede
- Kasvinjalostus ja -suojelu

412 Eläintiede, maitotaloustiede

- Eläintiede ja maitotaloustiede
- Karjatalous, lemmikkieläimet

413 Eläinlääketiede

413 Maatalouden bioteknologia

- Maatalouden biotekniikka ja elintarvikebiotekniikka
- Geenimanipulaatioteknologia
- Karjan kloonaminen
- Markkeriavusteinen valinta
- Diagnostiikka
- Biomassasyötteen tuotantotekniikat

- Lääkeaineiden kehittäminen kasveissa
- Maatalouden biotekniikan etiikka

415 Muut maatalous- ja metsätieteet

222 Muu tekniikka

- Elintarvike- ja juomateollisuus

16 Taloustieteet

511 Kansantaloustiede

512 Liiketaloustiede

- Liiketoiminta ja liikkeenjohto
- Tuotantotalous
- Talous- ja sosiaalhistoria

17 Sosiaalitieteet, media- ja viestintätieteet sekä muut yhteiskuntatieteet

514 Sosiaalitieteet

- Sosiologia
- Väestötiede
- Naistutkimus ja sukupuolitutkimus, yhteiskunnalliset kysymykset, perhetutkimus
- Sosiaalipsykologia
- Yhteiskunta- ja sosiaalipolitiikka, sosiaalityö

518 Media- ja viestintätieteet

- Journalistiikka
- Informatiikka
- Kirjastotiede
- Mediaviestintä
- Sosiokulttuurinen viestintä
- Puheviestintä, organisaatioviestintä

519 Yhteiskuntamaantiede ja talousmaantiede

- Yhteiskuntatieteellinen ympäristötutkimus
- Kulttuuri- ja talousmaantiede
- Kaupunkitutkimus
- Liikennesuunnittelu ja liikenteen yhteiskunnalliset näkökulmat

519 Muut yhteiskuntatieteet

- Monitieteiset yhteiskuntatieteet
- Kehitystutkimus
- Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimus

18 Psykologia ja kasvatustieteet

515 Psykologia

- Ihmisen ja koneen vuorovaikutus
- Erityispsykologia
- Kehitys- ja kasvatustieteet
- Psykoterapia

- Terveyspsykologia
- Työ- ja organisaatiopsykologia

516 Kasvatustieteet

- Yleinen kasvatustiede, koulutus, pedagogiikka, didaktiikka
- Erityiskasvatustiede
- Aikuiskasvatustiede
- Ammattikasvatustutkimus
- Varhais- ja aikuiskasvatustutkimus

19 Poliitiikan tutkimus, hallintotiede ja oikeustiede

517 Valtio-oppi

- Valtio-oppi
- Hallintotiede
- Organisaatioteoria
- Kansainvälinen politiikka

513 Oikeustiede

- Oikeustiede
- Kriminologia
- Penologia

20 Filosofia ja teologia

611 Filosofia

- Filosofian historia
- Käytännöllinen filosofia
- Teoreettinen filosofia
- Etiikka
- Logiikka
- Tieteen ja tekniikan historia ja filosofia
- Tieteentutkimus
- Elämäkatsomustieto

614 Teologia

- Eksegetiikka
- Kirkkososiologia
- Käytännöllinen teologia
- Systemaattinen teologia
- Uskontotiede
- Kirkkohistoria

21 Kielitieteet

612.1 Kielitieteet

- Yleiset kieliopinnot
- Kielitiede
- Soveltava kielitiede
- Kieli, yhteiskunta ja kulttuuri
- Kieliteknologia
- Fonetikka
- Suomen ja sukukielten tutkimus
- Englantilainen filologia

- Germaaninen filologia
- Pohjoismainen filologia
- Slaavilais-balttilainen filologia
- Romaaninen filologia
- Muut kielet
- Kääntäminen ja tulkkaus

22 Kirjallisuus, taiteen tutkimus ja arkkitehtuuri

612.2 Kirjallisuus

- Yleiset kirjallisuusopinnot
- Kirjallisuuden teoria
- Suomen ja suomen sukukielten kirjallisuus
- Klassiset kielet ja kirjallisuus
- Muunkielisen kirjallisuuden tutkimus
- Muu kirjallisuuden tutkimus

613 Taiteiden tutkimus

- Taidehistoria
- Taiteet
- Musiikkitiede
- Teatteritiede
- Dramaturgia

- Elokuva-, radio- ja televisiotieteet
- Estetiikka
- Semiotiikka
- Taidelähtöinen muotoilu
- Teollisuusperusteinen muotoilu

211 Arkkitehtuuri

23 Historia, arkeologia ja kulttuurien tutkimus

615 Historia ja arkeologia

- Yleinen historia
- Suomen ja Skandinavian historia
- Arkeologia

616 Muut humanistiset tieteet

- Kulttuurihistoria
- Antropologia
- Kansatiede
- Folkloristiikka
- Egyptologia, assyriologia
- Kulttuuriperinnön tutkimus
- Nykykulttuurien tutkimus

2. VUODEN 2013 TÄYDENNYSARVIOINTI

Edellisen vuoden tapaan nykyiset paneelit suorittavat Julkaisufoorumin päivityssuunnitelmaan kuuluvan vuosittain järjestettävän täydennysarvioinnin syksyllä 2013. Tasolle 1 voidaan lisätä ehdotussivun kautta ehdotettuja ja yliopistojen julkaisutiedoista tunnistettuja aikaisemmin arvioimattomia tieteellisiä julkaisukanavia, sekä syksyn 2012 täydennysarvioinnissa luokkaan Muut tunnistetut julkaisukanavat jääneitä lehtiä, sarjoja ja kirjakustantajia.

Ehdotussivun kautta tehtävien lisäysehdotusten osalta aikaraja syksyn 2013 arviointiin on 31. toukokuuta. Yliopistot toimittavat vuoden 2012 julkaisutiedot OKM:lle huhtikuun aikana, ja CSC liittää Julkaisufoorumi-luokat kaikille julkaisuille, joiden julkaisukanava on mahdollista tunnistaa mekaanisesti nimen, ISSN-tunnuksen ja ISBN-tunnuksen perusteella. Julkaisufoorumi tunnistaa elokuun loppuun mennessä julkaisutiedoissa esiintyvät aikaisemmin arvioimattomat julkaisukanavat, joissa on merkitty ilmestyneeksi tieteellisiä artikkeleita tai erillisteoksia. Näiden lisäksi paneelien arvioitavaksi annetaan myös vielä vuoden 2011 julkaisutiedoista tunnistettuja julkaisukanavia, joita ei ehditty tunnistaa ja toimittaa paneelien arvioitavaksi syksyn 2012 arviointiin (täydellinen julkaisuaineisto saatiin vasta 29. syyskuuta 2012). Lisäksi luokitukseen lisätään ISSN-portaalista ja Ulrichs-tietokannasta tunnistetut kotimaisten tutkimusorganisaatioiden kirjasarjat.

Halutessaan paneelit voivat edellisen vuoden tapaan myös korjata yksittäisiä luokituksessa toteamiaan merkittäviä virheitä tasojen 2 ja 3 osalta vuoden 2011 kiintiöiden puitteissa. Osa paneeleista ei täyttänyt koko tason 2 kiintiötään vuoden 2011 arvioinnissa, missä tapauksessa paneeli voi tarpeen vaatiessa tehdä yksittäisiä nostoja myös ilman vastaavia tasoluokkien laskuja.

Paneelit saavat luettelon arvioitavana olevista julkaisukanavista sähköisen arviointisivuston kautta, olettaen että CSC:n, TSV:n ja Kansalliskirjaston yhteistyöprojektin ”Julkaisufoorumin tietoteknisten palvelujen kehittäminen” Arviointisivusto-työryhmä saa paneeleille tarkoitetun arviointisivuston valmiiksi. Muussa tapauksessa käytetään edellisen vuoden tapaan Excel-taulukoita. Paneelit suorittavat arviointityönsä marraskuun loppuun mennessä. Paneeleille tarjotaan mahdollisuus järjestää paneelikokous marraskuussa.

Tavoite on, että uudet Julkaisufoorumin julkaisukanavatietokantaan päivitettyt luokitukset julkaistaan 15.12. mennessä.

3. LEIMA VERTAISARVIDUILLE JULKAISUILLE

1.1 Flanderin malli

Myös Norjan, Tanskan ja Flanderin yliopistorahoitukseen liittyvissä järjestelmissä kokoomateosten ja erillisteosten tieteellisyyden määrittely tapahtuu julkaisutiedonkeruun yhteydessä. Kirjakustantajien luokittelun keskeiseksi ongelmaksi on todettu tieteellisten erillis- ja kokoomateosten erottaminen erityisesti kansallisten kirjakustantajien suurelle- ja ammattiyleisölle suunnatusta julkaisutoiminnasta, sekä puutteet tieteellisen laadunarvioinnin läpinäkyvyydessä.

Flanderissa ongelma on pyritty ratkaisemaan vertaisarvioituille kirjoille annettavalla GPRC-leimalla (GPRC = Guaranteed Peer Reviewed Content), joka on Flanderin kustantajien yhdistyksen (Vlaamse Uitgevers Vereniging) rekisteröimä tavaramerkki (ks. liitteessä oleva F. Verleysen & T. Engelsin artikkeli "A label for peer reviewed books", *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 64:2 (2013) 428–430). Vain ne flanderilaiset kirjakustantajat, jotka myöntävät kirjoilleen GPRC-leiman, voivat saada kirjakustantajaluokituksen, ja vain GPRC-leiman saaneet julkaisut hyväksytään julkaisutiedonkeruussa tieteellisinä kokooma- tai erillisteoksina.

GPRC-leima edellyttää (<http://www.gprc.be/en/content/what-gprc>), että julkaisu on läpäissyt kansainvälisten vaatimusten mukaisen vertaisarvioinnin, ja leiman myöntävän kustantajan on dokumentoitava arviointiprosessi asiakirjaan, joka sisältää seuraavat tiedot:

1. Julkaisun sisällysluettelo
2. Arvioijien organisaatiot
3. Arviointiprosessin vaiheet ja aikataulu
4. Vähintään kahden arvioijan lausunto
5. Muodollinen vahvistus, jolla arvioija hyväksyy julkaisun GPRC-leiman

Suomessa SKS on suunnitellut merkitseväänsä tieteellisissä sarjoissa ilmestyvät vertaisarvioitujen kirjat leimalla ja jotkut tieteelliset lehdet ovat jo ottaneet käyttööksi merkitä tieteellisen laadunarvioinnin läpikäyneet kirjoitukset, mikä erottaa ne yksiselitteisesti muista lehdessä julkaistuista kirjoituksista. Esimerkiksi Historiallinen Aikakauskirja linjasi vuoden 2012 ensimmäisen numeron pääkirjoituksessa, että "tästä numerosta alkaen jokaisen Historiallisessa Aikakauskirjassa julkaistun vertaisarvioitun artikkelin lopussa on maininta, jos kirjoitus on vertaisarvioitu" (<http://pro.tsv.fi/haik/haik0112/paakirjoitus0112.pdf>).

1.2 Kirjakustantajien tapaaminen 5.3.2013.

Tieteellisten seurain valtuuskunnassa järjestettiin 5.3.2013 klo 13-15 kirjakustantajien tapaaminen, johon osallistuivat Tero Norkola (Suomalaisen kirjallisuuden seura), Tuomas Seppä (Gaudeamus), Teijo Makkonen (Vastapaino), Jonas Lång (Svenska litteratursällskapet i Finland), Nina Edgren-Henrichson (Svenska litteratursällskapet i Finland), Olli Poropudas (OKM), Johanna Lilja (TSV), Aura Korppi-Tommola (TSV) ja Janne Pölönen (TSV). Tapaamisen tarkoitus oli välittää Julkaisufoorumissa viimeaikaisen keskustelun kohteena olleiden kirjakustantajien edustajille Julkaisufoorumin ohjausryhmän näkemyksiä, sekä vastaavasti kuulla kirjakustantajia laadunarvioinnin käytäntöjen ja läpinäkyvyyden kehittämisen osalta.

Julkaisufoorumin näkökulmasta kirjakustantajaluokittelun ongelmia ovat tieteelliseltä julkaisukanavalta edellytettävien laadunarviointikäytäntöjen vaihtelu ja riittämätön läpinäkyvyys, sekä tieteellisen julkaisutoiminnan erottaminen ammatti- ja suurelle yleisölle tarkoitettusta julkaisutoiminnasta. Osa

kustantajista erottaa jo vertaisarvioidut kirjat erillisillä ISSN-tunnuksilla varustettuihin julkaisusarjoihin. Tämä vaihtoehto on huomioitu Julkaisufoorumissa siten, että kotimaisten kirjakustantajien tieteellinen julkaisu toiminta pyritään luokittamaan mahdollisimman kattavasti kirjasarjojen tasolla, ja että kokooma- ja erillisteosten osalta yksittäisen julkaisun tason määrää ensisijaisesti julkaisusarjan taso.

Julkaisusarjojen luokittelu ei kuitenkaan ratkaise ongelmaa niiden kotimaisten kustantajien osalta, jotka eivät erottele julkaisu toimintaansa kirjasarjoihin, minkä lisäksi muutkin kustantajat voivat julkaista yksittäisiä tieteellisiä kirjoja vertaisarvioitujen julkaisusarjojensa ulkopuolella. Tieteellisen julkaisu toiminnan sarjoittamisen ohella ratkaisumalliksi nostettiin esiin yksittäisille tieteellisille kirjoille annettava leima. Konkreettisen esimerkin tarjoaa Belgian Flanderissa käytössä oleva kirjakustantajien yhdistyksen rekisteröimä GPRC-leima.

Tapaamiseen osallistuneet kirjakustantajien edustajat ovat Flanderin mallin mukaisen vertaisarvioituille kirjoille tarkoitetun kansallisen leiman kehittämisen kannalla. Historiallisen aikakauskirjan esimerkin mukaisesti leimaa olisi mahdollista käyttää myös kotimaisissa tieteellisissä lehdissä vertaisarvioitujen artikkelien tunnisteena. Sen sijaan, että jokainen tieteellinen kirjakustantaja tai aikakauslehti merkitsee vertaisarvioidut julkaisut omien standardiensa mukaisesti, pidettiin tärkeänä että saataisiin luoduksi suomalaiselle tiedekustannuskentälle yhtenäiset käytännöt. Yhteisesti sovittujen vertaisarviointia koskevien kriteerien ja pelisääntöjen määrittämällä leimalla olisi laajasti tieteellistä julkaisu toimintaa ja tieteellisten julkaisujen merkitystä edistävä vaikutus.

- Leima poistaa tieteellisten julkaisujen määrittämiseen liittyvää tulkinnanvaraisuutta ja siten parantaa yliopistojen rahoitusperusteena käytettävien julkaisutietojen luotettavuutta.
- Laadunarviointiprosessien säännöllinen dokumentointi tuottaa entistä lujempaa tietopohjan kotimaisten tieteellisten julkaisukanavien Julkaisuforumiluokittelun ja TSV:n julkaisuavustusten perusteeksi.
- Arviointikäytäntöjen selkeä määrittely ja ohjeistus auttavat tiedekustantajia kehittämään omaa toimintaansa.
- Tasokkaasti ohjeistettu ja toteutettu vertaisarviointi parantaa julkaisujen laatua, mistä hyötyvät sekä kustantajat, arvioijat, kirjoittajat että yleisö.
- Vertaisarvioitujen julkaisujen yhdenmukainen määrittely lisää niiden vertailukelpoisuutta tieteellisinä meriitteinä tiedeyhteisön sisällä.
- Leima edistää tieteellisen vertaisarvioidun tutkimuksen asemaa ja näkyvyyttä yhteiskunnassa.

Tapaamiseen osallistuneiden kirjakustantajien edustajien mukaan vertaisarvioituille julkaisuille tarkoitettua kansallista leimaa olisi ryhdyttävä kehittämään viipymättä, ja ehdotettiin että TSV/Julkaisuforumi muodostaisi tätä tarkoitusta varten työryhmän.

1.3 TSV:ssä perustettu leimatyöryhmä

Kirjakustantajien tapaamisen muistion pohjalta kutsuttiin 9.4.2013 koolle työryhmä, jonka tehtävä on kehittää kansallinen tieteellisille vertaisarvioituille julkaisuille tarkoitettu leima. Työryhmän jäsenet:

Ilkka Niiniluoto (TSV), puheenjohtaja

Tero Norkola (SKS)

Tuomas Seppä (Gaudeamus)

Jonas Lång (SLS)

Anne Mäntynen (Suomen tiedekustantajien liitto)

Olli Poropudas (OKM)

Johanna Lilja (TSV)
Janne Pölönen (TSV), sihteeri
Suomen kustannusyhdistyksen edustaja?

Leimatyöryhmän tehtäviä:

6. Leiman omistajuuden määrittely. Leima olisi tarpeellista rekisteröidä tavaramerkiksi, mahdollisia tahoja voisivat olla Suomen kustannusyhdistys/Suomen tiedekustantajien liitto tai Tieteellisten seurain valtuuskunta
7. Leiman myöntämistä koskevat määrittelyt. Leiman omistaja antaa säännöllistä tieteellistä julkaisemista harjoittaville kirjakustantajille ja lehdille, jotka sitoutuvat noudattamaan asetettuja vaatimuksia, oikeuden käyttää leimaa vertaisarvioitujen kirjojen ja artikkelien tunnisteena. Myös epäsäännöllistä tieteellistä julkaisemista harjoittavien kustantajien olisi mahdollista saada, asianmukaisen dokumentaation perusteella, leima yksittäiselle tieteelliselle teokselle.
8. Leiman edellyttämien arviointikäytäntöjen ja dokumentoinnin täsmällinen määrittely. Jokaisen leiman saaneen julkaisun on arvioinut vähintään kaksi toimituskunnan ulkopuolista asiantuntijaa. Lisäksi kirjakustantajan tai lehden on dokumentoitava Flanderin mallin mukaiset tiedot asiakirjaan, joka ei ole julkinen mutta on tarvittaessa leiman omistajan saatavilla. Sitoutuneet kustantajat toimittavat vuosittain kokonaisraportin leiman omistajalle.
9. Tieteellisen laadunarvioinnin käytäntöjen ja käsitteiden määrittely, sekä kirjakustantajille, lehdille, arvioijille ja kirjoittajille tarkoitetun ohjeistuksen laatiminen. TSV:ssä on alustavasti valmisteltu vertaisarviointisivustoa julkaisupalveluiden (Johanna Lilja), Julkaisuforumin (Janne Pölönen) ja Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (Sanna-Kaisa Spoof) yhteistyönä. TSV kouluttaa seuroja käyttämään OJS-järjestelmää, joka toimii myös vertaisarvioinnin työkaluna. Selvitetään tarvetta muihin standardien mukaisen vertaisarvioinnin toteuttamista edesauttaviin palveluihin (vertaisarvioijapankki?).
10. Leiman nimen, ulkoasun ja merkitsemisen määrittely. Suunnitellaan leiman nimi, visuaalinen ulkoasu ja merkitseminen siten, että samaa leimaa voidaan käyttää tieteellisten kirjojen sekä kokoomateos- ja lehtiartikkelien tunnisteena. Otetaan huomioon Open-access julkaisemisen, mukaan lukien rinnakkaistallentamisen, vaatimukset.
11. Suunnitelma ja kustannusarvio leiman toteutuksen ja ylläpidon edellyttämästä hallinnosta ja tiedottamisesta.

1.4 Esimerkki kokoomateoksen artikkelien luokittelusta julkaisutiedonkeruussa Jari Niemelä ym. (toim.): *Ihminen ja ympäristö*, Gaudeamus 2011. Yliopistojen vuoden 2011 julkaisutietoihin merkitty yhteensä 43 artikkelia, joista tyyppin A3 vertaisarvioituja artikkeleita tieteellisessä kokoomateoksessa 7 (16 %), B2 vertaisarvioimattomia artikkeleita tieteellisessä kokoomateoksessa 10 (23 %), D2 artikkeleita ammatillisessa kokoomateoksessa 2 (5 %), ja E1 yleistajuisia artikkeleita/sanomalehtiartikkeleita 24 (56 %).

NRO	TYYPPI	EMOJULKAISUN NIMI	KUSTANTAJA	
15040	D2	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
5028	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
9162	D2	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
13151	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
13318	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus Helsinki University Press	
13322	B2	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	2
13327	B2	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	2
14913	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
14988	A3	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	2
15000	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
15029	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
15502	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
15603	B2	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	2
16021	A3	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	2
16693	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
16805	A3	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus = Helsinki University Press	2
17238	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
17647	B2	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	2
17662	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
17850	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
17973	B2	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	2
18530	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
18657	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus = Helsinki University Press	
18829	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus = Helsinki University Press	
18965	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus = Helsinki University Press	
19351	B2	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	2
19729	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
19819	A3	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	2
19820	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
19821	A3	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	2
20683	A3	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus Helsinki University Press	2
20936	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
20957	D2	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
24999	B2	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus Helsinki University Press	2
25069	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
25653	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus Helsinki University Press	
25852	A3	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	2
26435	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus Helsinki University Press	
26485	B2	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	2
29309	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus Helsinki University Press	
29310	B2	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	2
29452	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus Helsinki University Press	
30991	E1	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	
31633	B2	Ihminen ja ympäristö	Gaudeamus	2

1.5 Tieteellisten julkaisujen ja julkaisukanavien määritelmiä

OKM:n yliopistojen tiedonkeruukäsikirja 2012, s. 19-20

(<http://raketti.csc.fi/xdw/dokumentit/tiedonkeruut/2012/yliopistot>).

Julkaisu

Julkaisut voidaan niiden käyttötarkoituksen mukaan karkeasti erottaa kuuteen ryhmään;

1. julkaisut, jotka on tarkoitettu edistämään tiedettä sekä tuottamaan uutta tietoa (julkaisutyypit A-C),
2. julkaisut, jotka ovat tarkoitettu levittämään tutkimukseen perustuvaa tietoa ammattiyhteisön käyttöön (julkaisutyyppi D),
3. taiteellisen toiminnan tuloksena syntyvät esitykset tai vastaavat tapahtumaluontoiset julkiset tulokset (julkaisutyyppi F)
4. julkaisut, jotka levittävät tieteellistä ja ammatillista tietoa ympäröivään yhteiskuntaan (julkaisutyyppi E)
5. muut korkeakoulujen tutkimustoiminnasta kertovat julkaisut, jotka poikkeavat muodoltaan edellisistä ryhmistä (julkaisutyypit H-I)
6. Opinnäytteet (julkaisutyyppi G)

Tieteellisen julkaisun määritelmä

Julkaisutyypiluokittelussa on käytetty termiä tieteellinen julkaisu, jolla tarkoitetaan em. ryhmään 1 kuuluvia julkaisuja. Tieteellisiä julkaisuja yhdistää seuraavien neljän ehdon täytyminen:

1. *Julkaisun täytyy tuottaa uutta tietoa.* Määritelmässä sovelletaan kunkin tieteenalan vakiintuneita käytänteitä julkaisun sisältämästä uudesta tiedosta suhteessa jo olemassa oleviin julkaisuihin.
2. *Julkaisu täytyy olla esitettyä muodossa, joka antaa mahdollisuuden tutkimustulosten todentamiseen ja/tai niiden käyttöön uudessa tutkimuksessa.* Tutkimustulosten todentaminen ei ole kaikilla aloilla yhtä oleellista. Niillä aloilla, joilla todentaminen ei ole oleellista, kiinnitetään huomiota siihen, että julkaisun avulla toiset tutkijat voivat arvioida tutkimustuloksia ja käyttää niitä omassa työssään.
3. *Julkaisu ja ainakin sen bibliografisten tietojen täytyy olla kirjoitettu sellaisella kielellä ja sillä täytyy olla sellainen julkaisukanava, että se on kaikkien kiinnostuneiden tutkijoiden käytettävissä.* Julkaisun kieltä arvioidaan suhteessa tieteenalaan. Joillakin aloilla suomen- tai ruotsinkielinen julkaisu saattaa olla kaikkien kiinnostuneiden tutkijoiden käytettävissä. Julkaisukanavaa täytyy arvioida sekä julkaisuhetken että tulevaisuuden valossa (erityisesti sähköisten julkaisujen osalta).
4. *Julkaisun julkaisukanavalla täytyy olla arviointikäytäntö, jolla yksi tai useampi julkaisun asiaa tunteva ulkopuolinen taho arvioi julkaistavan tekstin.* Julkaisukanavan täytyy noudattaa arviointikäytäntöjä tarkastelun kohteena olevaan tekstiin. Joissakin tapauksissa myös julkaisun toimituskunta voidaan rinnastaa arvioijiin.

Tieteellisen julkaisun määritelmään liittyy kohdan 4 osalta ristiriita, koska tieteellisten julkaisujen ryhmään (julkaisutyypit A-C) lasketaan myös tieteellisissä lehdissä, kokoomateoksissa, konferenssijulkaisuissa ilmestyneet vertaisarvioimattomat kirjoitukset (julkaisutyypiluokka B).

Tieteellinen julkaisukanava (= Julkaisufoorumin kriteeri tasolle 1)

Tieteellisellä julkaisukanavalla tarkoitetaan julkaisukanavia, jotka ovat erikoistuneet tieteellisten tutkimustulosten julkaisuun, eli niillä on tieteenalan asiantuntijoista koostuva toimituskunta, ja julkaiseminen edellyttää tieteenalan parhaiden käytäntöjen mukaista laadunarviointia, ennen kaikkea vertaisarviointia.